

*Domnule președinte al Senatului,
Domnule președinte al Camerei Deputaților,
Doamnelor și domnilor deputați și senatori,*

Raportul de față, se prezintă Parlamentului României, în temeiul art. 57 din Constituție și se referă la perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2002.

În aprecierea activității instituției Avocatul Poporului din anul 2002, se impun a fi avute în vedere câteva constatări și considerații de ordin general.

În primul rând vom observa că, în mod firesc, această activitate a fost o valorificare, la un nivel superior, a experienței unei instituții constituționale ce funcționează de peste 5 ani.

În al doilea rând, trebuie știut că, în condițiile sporirii competențelor Avocatului Poporului, sediul impropriu al instituției a constituit, și în anul 2002, un obstacol în buna desfășurare a activității.

Această situație a fost, de altfel, remarcată și de domnul Alvaro Gil - Robles, Comisarul pentru drepturile omului, în Raportul despre vizita sa în România din luna octombrie 2002, prezentat în fața Comitetului Consiliului Europei. Sperăm că acest obstacol va fi definitiv înlăturat având în vedere că, la sfârșitul anului 2002, Guvernul României a repartizat instituției un nou sediu, aflat în curs de amenajare.

Trebuie adăugat că, în anul trecut, cadrul juridic al instituției s-a perfecționat. Astfel, prin adoptarea Legii nr. 181/2002 privind modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 și a Regulamentului de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, aprobat prin Hotărârea biroului permanent al Senatului nr. 5 din 17 aprilie 2002, s-au introdus importante elemente de noutate:

- potrivit art. 18 din Legea nr. 35/1997, modificată și completată, Avocatul Poporului are posibilitatea, în cazul în care constată că petiția prin care a fost sesizat este de competența autorității judecătorești, să se adreseze și

președintelui instanței de judecată, ori, după caz, ministrului justiției sau Ministerului Public;

- art. 18¹ din Legea nr. 35/1997, modificată și completată, stabilește că Avocatul Poporului formulează puncte de vedere la excepțiile de neconstituționalitate privind drepturile și libertățile cetățenilor, la cererea Curții Constituționale;
- în temeiul art. 25¹ din Legea nr. 35/1997, modificată și completată, Avocatul Poporului poate fi consultat de inițiatorii proiectelor de legi și ordonanțe, care, prin conținutul lor privesc drepturi și libertăți ale cetățenilor prevăzute de Constituție, de Pactele și celelalte instrumente internaționale la care România este parte în condițiile art. 11 și art. 20 din Constituție.

O altă noutate în activitatea Avocatului Poporului o reprezintă desemnarea sa ca **autoritate de supraveghere** în domeniul instituit de Legea nr. 677/2001 privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, act normativ care are ca scop garantarea și protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor fizice, în special a dreptului la viață intimă, familială și privată.

Perfecționările legislative și organizatorice au permis eliminarea unor structuri greoaie, apropierea de cetățean, eficientizarea și rentabilizarea activității, o mai bună și corectă angrenare a personalului în soluționarea problemelor instituției. Este motivul pentru care considerăm că noua schemă de organizare a instituției, redată în anexa nr. 1, corespunde scopurilor enunțate.

Așa cum se observă, a fost înființată o direcție pentru **protecția drepturilor copilului**, în dorința de a sublinia atenția de care protecția drepturilor copilului se bucură în Constituția României și legile țării, în atitudinea instituțiilor statului și a societății românești, în general, față de această categorie care necesită o protecție deosebită.

În sensul celor menționate, prezentăm succint modul de rezolvare a petițiilor și audiențelor, gradul de implicare și eficiență, modalitățile de abordare și de corelare a activității Avocatului Poporului cu celelalte autorități publice centrale și locale.

Prin statisticile prezentate urmărim să atragem atenția, nu numai asupra volumului de activitate, ci, mai ales, asupra mentalității unor funcționari publici, modului lor de acțiune sau inacțiune și receptivității organelor administrației publice centrale și locale la solicitările legale ale cetățenilor, inclusiv asupra modului în care, încă, instituția Avocatul Poporului este percepută ca autoritate publică și autonomă a statului de drept, atât de către autoritățile publice cât și de către cetățeni.

Apropierea față de cetățean s-a manifestat nu numai printr-o schimbare de atitudine față de cei ce ni se adresează, în general persoane cu o situație socială precară, ci și prin dorința de a ne apropia de petiționar prin promovarea unei inițiative de înființare a 3 filiale în țară în anul 2003. În acest sens au fost deja făcute demersuri formale pe lângă autoritățile județelor Alba, Bacău și Dolj.

Această inițiativă urmărește în fapt cunoașterea nu numai a unor probleme generale, dar și a unor probleme specifice ale cetățenilor în funcție de zona geografică în care trăiesc, eliminarea unor deplasări costisitoare pentru aceștia spre sediul central al instituției, o mai bună promovare a rolului și locului instituției în ansamblul autorităților chemate să vegheze la promovarea și respectarea drepturilor și libertăților cetățenilor, ceea ce, în ultimă instanță, contribuie la educația civică a individului.

În anul 2002, Avocatul Poporului a fost, de asemenea, o prezență activă pe plan internațional, atât în cadrul întâlnirilor la care a participat în calitate de membru la Institutul Internațional al Ombudsmanului și Institutul European al Ombudsmanului, precum și la seminariile organizate de Uniunea Europeană și Consiliul Europei în domeniul protecției datelor personale.

De asemenea, în cadrul eforturilor de negociere în procesul de aderare la Uniunea Europeană, Avocatul Poporului, în limitele competențelor sale, a colaborat împreună cu alte instituții ale statului, la întocmirea fișelor de fundamentare pentru documentele de poziție la capitolele 3 (libera circulație a serviciilor) și 24 (justiție și afaceri interne), în domeniul protecției datelor.

Pentru implementarea obligațiilor asumate în negocierile cu Uniunea Europeană, Avocatul Poporului a emis, în anul 2002, 4 Ordine publicate în Monitorul Oficial al României. (anexa nr. 6)

PARTEA I. PREZENTARE GENERALĂ

În anul 2002, la instituția Avocatul Poporului a fost înregistrat un număr de **5999 petiții**, la care se adaugă **1978 fișe** întocmite la dispeceratul telefonic. (anexa nr. 2)

Cel mai ridicat număr de petiții provine din municipiul București (1481), iar cel mai redus din județul Covasna (28). Un număr ridicat de petiții s-a mai primit din județele Prahova (275), Argeș (213), Iași (205), Timiș (258), Dolj (193). Printre județele care au înregistrat un număr redus de petiții figurează: Arad (82); Alba (90), Bihor (56); Satu Mare (43), Sălaj (45), Harghita (34), Bistrița – Năsăud (39), Ialomița (45), Giurgiu (64), Caraș – Severin (88), Maramureș (90), Călărași (59) și Tulcea (42). (anexa nr. 4)

Un număr de 21 petiții au fost primite din străinătate, din care: Canada (4), Germania (4), Suedia (5), Grecia (2), câte 1 din Anglia, Spania, SUA, Ungaria, Italia, Ucraina. (anexa nr. 5)

Petițiile adresate Avocatului Poporului au vizat următoarele categorii de drepturi constituționale:

- a) drepturi civile și politice;
- b) drepturi economice, sociale și culturale;
- c) drepturile copilului.

Numărul total al petițiilor în care a fost sesizată încălcarea unor drepturi a fost de 5999, dintre care ponderea cea mai mare o reprezintă cele referitoare la protecția drepturilor sociale, economice și culturale (2703), apoi cele referitoare la protecția drepturilor civile și politice (1879) și protecția drepturilor copilului (1093 cereri).

Din totalul de 5999 petiții înregistrate la Avocatul Poporului, 716 au fost reținute spre soluționare. În celelalte 5283 petiții examinate, cetățenii au fost îndrumați să se adreseze altor autorități publice.

Din cele 716 petiții, 651 au fost rezolvate, într-un număr de 307 confirmându-se cele sesizate. Au rămas în curs de soluționare 65 petiții. (anexa nr. 2)

Spre deosebire de anul 2001, în anul 2002 se constată un număr scăzut de petiții care au rămas în curs de soluționare, în principal datorită atitudinii cooperante a autorităților și instituțiilor publice, care au respectat obligația legală (art. 56 alin. (2) din Constituție, art. 4 din Legea nr. 35/1997 și Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată prin Legea nr. 233/2002) de a răspunde solicitărilor Avocatului Poporului.

Cel mai mare număr de petiții privind încălcări ale drepturilor și libertăților cetățenești se referă la dreptul de proprietate (1513), dreptul la un nivel de trai decent (1232), dreptul la un proces echitabil (1032), dreptul la

informație (397), dreptul de petiționare (349), accesul liber la justiție (240), dreptul la muncă și la protecția socială a muncii (239), dreptul copiilor și tinerilor la protecție (204), dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (183).

Celelalte petiții se referă la dreptul la ocrotirea sănătății (116), dreptul la protecția specială a persoanelor handicapate (104), dreptul la apărare (83), dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (80), dreptul la învățătură (47), dreptul la moștenire (46) dreptul la viață intimă, familială și privată (39), egalitatea în drepturi (23), libertatea individuală (16), dreptul la libera circulație (17), dreptul de azil, extrădare, expulzare (15), secretul corespondenței (10).

În cursul anului 2002 au fost acordate **4554 audiențe** în cadrul cărora au fost invocate încălcări ale drepturilor omului, din care au fost reținute 886 petiții. Numărul audiențelor a crescut față de anul 2001 cu 559. De altfel, din anul 1998 numărul de audiențe acordate de Avocatul Poporului este într-o continuă și constantă creștere anuală cu circa 500 – 700 audiențe. (anexa nr. 2)

La **dispeceratul** nou înființat în anul 2002, un alt element de noutate în organizarea și funcționarea instituției, cetățenii ni s-au adresat telefonic, în special cei aflați la mari distanțe și cei greu transportabili, înregistrându-se **1978 fișe**.

În anul 2002 a fost realizat un număr total de **15 anchete**, dintre care **13** din oficiu și **2** la cererea petenților.

Anchetele din oficiu s-au efectuat de Avocatul Poporului pentru:

- verificarea unor petiții prin care era sesizată săvârșirea unor abuzuri față de cetățeni de către funcționari din administrația publică sau polițiști;
- constatarea modului în care sunt respectate drepturile unor deținuți de a beneficia de asistența medicală și de hrană;
- respectarea drepturilor copilului;
- soluționarea unor petiții privind respectarea drepturilor cetățenilor străini și apatrizi referitoare la calitatea acestora de refugiați.

Urmare anchetelor efectuate, Avocatul Poporului a sesizat autoritățile și instituțiile publice competente pentru a dispune măsurile legale care se impuneau, sens în care au fost emise un număr de **5 recomandări** și au fost întocmite **3 rapoarte speciale**. (anexa nr. 10 și anexa 11)

În perioada de referință, Avocatul Poporului a fost sesizat de către Curtea Constituțională într-un număr de **180 dosare** privind excepțiile de neconstituționalitate, grupate astfel: egalitatea în drepturi (57), accesul liber la justiție (32), dreptul la proprietate (24), dreptul la apărare (16), dreptul la muncă și la protecția socială a muncii (10), dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (8). (anexa nr. 7)

Dorim să subliniem colaborarea deosebit de fructuoasă între Avocatul Poporului și Curtea Constituțională, punctele de vedere elaborate fiind benefice pentru activitatea curentă.

PARTEA a II-a. EXAMINAREA ACTIVITĂȚII PE DOMENII

A. Drepturile constituționale invocate în petiții

1. Dreptul de proprietate (art. 41 din Constituția României)

Cu privire la acest drept au fost adresate Avocatului Poporului **1513 petiții**. Au fost reținute spre soluționare 264 petiții, din care 95 soluționate favorabil, 26 se află în curs de soluționare, iar în celelalte cazuri cetățenii au fost îndrumați să se adreseze altor autorități și instituții publice competente.

Petițiile au vizat modul de aplicare a prevederilor Legii nr. 18/1991 privind fondul funciar, modificată și completată prin Legea nr. 169/1997, Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, completată, Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, completată, Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului Bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria din 1940.

Cea mai mare parte a petițiilor care au vizat Legea nr. 18/1991 se referă la nemulțumiri privind tergiversarea eliberării titlurilor de proprietate, a punerii în posesie, a modificării amplasamentelor și a punerii în executare a hotărârilor judecătorești ce au ca obiect reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și forestiere.

În ceea ce privește Legea nr. 10/2001, petițiile înregistrate aduc în discuție nemulțumiri privind procesul de aplicare a legii. În principal se referă la:

- nerespectarea de către autoritățile prevăzute de lege a termenului de 60 zile stabilit de legiuitor pentru soluționarea notificărilor depuse de persoanele îndreptățite;
- necesitatea clarificării procedurii de administrare a dovezilor;
- restrângerea dreptului de a acționa în justiție potrivit dreptului comun în cazul în care este emisă o decizie de respingere a cererii de restituire în natură;
- necesitatea clarificării datei la care proprietarul încetează exercițiul tuturor prerogativelor dreptului de proprietate și devine detentor precar;
- necesitatea clarificării naturii juridice a termenului de 60 zile prevăzut de art. 23 alin. (1), înlăuntrul căruia unitățile deținătoare să se pronunțe asupra cererii de restituire în natură.

Încălcarea dreptului de proprietate a făcut obiectul unor anchete și recomandări, în urma cărora, în majoritatea cazurilor, au fost restabilite drepturile reclamate de petiționari.

În ceea ce privește încălcarea dreptului de proprietate, la instituția Avocatul Poporului au fost înregistrate numeroase petiții privind modul de aplicare a Legii nr. 9/1998. În marea lor majoritate acestea se referă la tergiversarea acordării compensațiilor și la lipsa de transparență a activității comisiilor de aplicare a legii.

La solicitările petiționarilor, răspunsurile trimise acestora, mai ales de către comisiile județene, în cazul în care termenul de 6 luni prevăzut la art. 7 alin. (1) din lege este mult depășit, se rezuma doar la a informa petenții că “dosarele urmează a fi analizate.” Acest gen de răspuns, lipsit de informație, creează nemulțumire în condițiile în care petițiile celor îndreptățiți datează din 1998.

De asemenea, s-a constatat existența unui sistem de comunicare dificil și excesiv birocratic între Comisia centrală de aplicare a Legii nr. 9/1998 și petiționari, în sensul că pentru a cunoaște numărul de înregistrare al dosarului beneficiarul trebuie să adreseze o cerere expresă în acest sens.

Întârzierile generate atât de comisiile județene, cât și de Comisia centrală de aplicare a Legii nr. 9/1998, sunt datorate în cea mai mare parte faptului că membrii acestora au și alte atribuții de serviciu în afara activității desfășurate în cadrul comisiei.

De asemenea, modul defectuos de aplicare a legii este datorat și faptului că lipsesc prevederi exprese privind actele doveditoare care trebuie depuse pentru probarea calității de beneficiar al compensațiilor stabilite, lăsând astfel loc unor erori privind evaluarea bunurilor, ceea ce, în final, conduce la prelungirea excesivă a termenului de rezolvare.

În urma acestor anchete au fost emise **două recomandări** adresate prefectului municipiului București, în calitate de președinte al Comisiei municipiului București de aplicare a Legii nr. 9/1998 și **o recomandare** adresată Ministerului Finanțelor Publice. (anexa nr. 10)

2. Dreptul la un nivel de trai decent (art. 43 din Constituția României) a fost invocat într-un număr de **1232 petiții**.

Statistic, situația acestora se prezintă astfel: 157 petiții au fost reținute spre soluționare, din care 89 petiții au fost soluționate favorabil, 9 petiții se află încă în lucru, iar celelalte au fost îndrumate către alte autorități publice.

Un număr mare de petiții reținute spre soluționare au avut ca obiect **dreptul la pensie**. Cetățenii au sesizat erori în calcularea drepturilor, neluarea în calcul a întregii perioade de vechime în muncă, quantum diferențiat al pensiei pentru persoane pensionate în aceleași condiții, stabilirea incorectă a bazei de calcul a pensiei, întârzieri în efectuarea plății pensiei, transferul, suspendarea, poprirea și impozitarea necorespunzătoare a pensiilor sau aplicarea incorectă a prevederilor legale privind indexările și recorelările pensiilor.

După cum rezultă din statisticile prezentate, în cea mai mare parte sesizările au fost reale, iar, urmare demersurilor noastre, casele de pensii au procedat la îndreptarea erorilor sau au trimis răspunsuri lămuritoare cetățenilor.

Concluziile trase din cauzele cercetate au făcut obiectul unui **Raport special** cu privire la pensiile de asigurări de stat, care, potrivit prevederilor art. 25 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 modificată și completată, a fost înaintat celor două Camere ale Parlamentului la 13 mai 2002. (anexa nr. 11)

Raportul special privind **sistemul public de pensii** a cuprins principalele probleme sesizate Avocatului Poporului privind sistemul de pensii, referitoare la:

- inechități în stabilirea dreptului la pensie, care au avut drept cauză modificarea semnificativă a bazei de calcul în raport cu data înscrierii la pensie a asiguratului, fără schimbarea condițiilor legale de stabilire a acestui drept;
- inechități generate de aplicarea măsurilor de protecție socială;
- inechități generate de inadvertențe legislative.

Concluzia Avocatului Poporului este că se impune un sistem unitar de determinare a punctajelor anuale prin includerea în baza de calcul a punctului de pensie și a sporurilor, pentru toate perioadele luate în calcul.

Propunerile Avocatului Poporului au avut în vedere stabilirea unei structuri legale a pensiei care să cuprindă două componente:

- parte fixă, al cărui quantum să asigure un nivel decent de trai;
- parte variabilă, determinată pe bază de puncte.

3. Dreptul la un proces echitabil a fost invocat, în conformitate cu prevederile art. 6 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, **în 1032 petiții**. Alte **240 petiții** s-au referit la **accesul liber la justiție** (art. 21 din *Constituția României*), iar în **83 petiții** s-a invocat **dreptul la apărare** (art. 24 din *Constituția României*).

Invocarea acestor drepturi relevă faptul că există unele cauze obiective (de exemplu, taxele de timbru judiciar care nu pot fi plătite de cetățenii lipsiți de mijloace materiale) dar și cauze subiective de tipul amânării nejustificate a termenelor de judecată de către unele instanțe sau neprezentarea avocaților la termenele stabilite.

4. Dreptul la informație (art. 31 din *Constituția României*)

În anul 2002, un număr de **397 petiții** au vizat încălcarea dreptului la informație. În urma analizei acestora, 37 petiții au fost reținute spre soluționare, ceea ce evidențiază că, încă, unele autorități și instituții publice nu își respectă obligația constituțională de a da solicitanților informațiile cerute potrivit Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, sau de a da numai parțial informații cu privire la cererile formulate. Din cele 37 petiții reținute, 15 au fost soluționate favorabil, iar 6 sunt încă în lucru.

Într-un număr important din această categorie de petiții cetățenii au adus la cunoștința Avocatului Poporului faptul că li se refuză accesul liber la informațiile privind mediul înconjurător.

Avocatul Poporului a solicitat autorităților și instituțiilor publice să asigure accesul la informațiile de interes public, prin afișare la sediu, publicare în Monitorul Oficial sau mijloace de informare în masă, publicații proprii, pagina proprie de internet, consultare la sediu în spații special amenajate în acest scop.

5. Dreptul de petiționare (art. 47 din Constituția României)

În anul 2002, în domeniul protecției dreptului de petiționare au fost examinate un număr de **349 petiții**, din care 39 au fost reținute spre soluționare. În 19 s-au confirmat cele sesizate, fiind soluționate favorabil, iar 4 petiții se află în curs de soluționare.

Într-un număr important de petiții, cetățenii au adus la cunoștința Avocatului Poporului faptul că se tergiversează primirea unui răspuns la cererile adresate autorităților sau instituțiilor publice, ori refuzul primirii sau soluționării unor astfel de cereri ce au ca obiect probleme referitoare la acordarea ajutorului social, a drepturilor prevăzute de Legea nr. 42/1990, altor ajutoare bănești prevăzute de legi, hotărâri ale consiliilor locale, reduceri sau scutiri de taxe și impozite, dreptul de a călători gratuit pe mijloace de transport în comun pentru pensionari etc.

6. Dreptul la ocrotirea sănătății (art. 33 din Constituția României)

Dreptul la ocrotirea sănătății a constituit obiectul a **116 petiții**. Dintre acestea, 25 au fost reținute spre soluționare, 5 fiind rezolvate favorabil.

În majoritatea lor, acestea s-au referit la:

- modul de acordare a medicamentelor în regim compensat sau gratuit;
- plafonul în limita căruia medicii de familie pot prescrie medicamente;
- stabilirea culpei medicale, acordarea de dispozitive medicale.

Cazurile reținute spre soluționare au fost transmise Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, Ministerului Sănătății și Familiei, Colegiului Medicilor.

În general, autoritățile sesizate au manifestat receptivitate la solicitările Avocatului Poporului, însă la soluționarea favorabilă a petițiilor de acest gen s-a ajuns în puține cazuri, invocându-se lipsa fondurilor sau blocaje în derularea acestora.

Deoarece am constatat că se creează blocaje în mod ciclic cu privire la decontarea medicamentelor și a serviciilor medicale am socotit necesar să întocmim un **Raport special** care a fost înaintat celor două Camere ale Parlamentului. (anexa nr. 11)

Raportul special privind **sistemul de ocrotire a sănătății** a reliefat o serie de aspecte cu privire la situația asiguraților care nu au putut beneficia de drepturile de a obține medicamente în regim compensat sau gratuit, la modul de funcționarea a sistemului de decontare a medicamentelor, care, în opinia noastră, nu este corect și afectează un număr mare de cetățeni. De asemenea, am

evidențiat faptul că blocarea fondurilor Casei Naționale de Asigurări de Sănătate de către Ministerul Finanțelor Publice conduce, în mare măsură, la disfuncții în sistemul național de asigurări de sănătate.

Măsurile de îmbunătățire a activității în domeniul asigurării și ocrotirii sănătății propuse de Avocatul Poporului s-au referit la necesitatea respectării principiului concordanței între destinația sumelor constituite în fondul de asigurări de sănătate și modul de utilizare a acestui fond, a eficientizării sistemului de executare a creanțelor la fondul de asigurări de sănătate, asigurarea transparenței în procesul de administrare a fondurilor de asigurări de sănătate.

7. Dreptul la muncă și protecția socială a muncii (art. 38 și 39 din Constituția României)

Acest drept a făcut obiectul unui număr de **239 petiții**. Au fost reținute spre soluționare 46 petiții, din care 18 au fost soluționate favorabil, iar în celelalte cazuri cetățenii au fost îndrumați să se adreseze altor autorități și instituții publice competente.

Dreptul la muncă și protecția socială a muncii a fost considerat încălcat de un număr relativ mare de petenți. Astfel, am fost solicitați cu privire la situații de eliberarea cu întârziere a adeverințelor necesare întocmirii dosarelor de pensie, întocmirea sau completarea deficitară a carnetelor de muncă, ilegalități în desfășurarea unor concursuri, neexecutarea unor hotărâri judecătorești, definitive și executorii de reintegrare în muncă, neachitarea de către angajator a contribuțiilor către bugetul asigurărilor sociale, a celor pentru Fondul de șomaj sau către Fondul asigurărilor sociale de sănătate, neeliberarea carnetului de muncă după încheierea raporturilor de muncă.

Cele mai multe demersuri au fost făcute pe lângă inspectoratele teritoriale de muncă.

8. Dreptul copiilor și tinerilor la protecție (art. 45 din Constituția României)

În anul 2002, au fost înregistrate **204 petiții** privind dreptul copiilor și tinerilor la protecție. Au fost reținute spre soluționare 45 petiții, din care 20 au fost soluționate favorabil, 11 se află încă în lucru, iar în celelalte cazuri cetățenii au fost îndrumați să se adreseze altor autorități și instituții publice competente.

Constituția României, în art. 45, "Protecția copiilor și a tinerilor", dă contur unui drept sinteză, potrivit căruia copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și asistență în exercitarea drepturilor lor. Acestui drept, îi corespunde obligația statului de a asigura copiilor și tinerilor condițiile necesare dezvoltării armonioase a aptitudinilor lor fizice și intelectuale. În acest sens, sunt prevăzute măsurile de protecție și de asistență, care fac parte din conținutul dreptului, stabilind că statul acordă alocații de stat pentru copii, ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav sau handicapat și alte forme de protecție socială a copiilor și a tinerilor care se stabilesc prin lege (art. 45 alin. 2 din Constituția României). De asemenea, autoritățile publice au obligația să contribuie la

asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării (art. 45 alin. (5) din Constituție).

Tocmai aceste prevederi și atenția pe care statul o acordă protecției copilului au stat la baza luării deciziei de a organiza în cadrul instituției o direcție de sine stătătoare specializată pe problemele protecției drepturilor copilului.

Întrucât, această categorie a populației prezintă unele particularități în sensul că nu are posibilitatea să se adreseze direct instituției noastre, Direcția pentru protecția drepturilor copilului a inițiat întâlniri și convorbiri cu reprezentanți ai unor instituții centrale sau locale și organizații neguvernamentale implicate în protecția copiilor, în scopul cunoașterii problemelor specifice acestui domeniu de activitate.

Astfel, s-au realizat întâlniri cu reprezentanți ai următoarelor organisme: UNICEF, Direcțiilor județene și ale sectoarelor municipiului București pentru protecția drepturilor copilului, Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție, Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, Secretariatului de Stat pentru Persoanele cu Handicap, Ministerului Tineretului și Sportului, Organizației Salvați Copiii.

Schimbul de opinii și informații a evidențiat faptul că cetățenii nu cunosc, în suficientă măsură, drepturile garantate de Constituție și nici căile și instituțiile pe care le au la dispoziție pentru demersurile destinate respectării acestora rezultând totodată necesitatea unor acțiuni de popularizare în rândul populației.

Ca o modalitate importantă s-a conturat inițierea unor astfel de acțiuni cu copiii și pentru copii, întrucât aceștia sunt mai deschiși și mai receptivi.

9. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 48 din Constituția României)

În anul 2002, dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică a fost invocat într-un număr de **183 petiții**, din care 32 au fost reținute spre soluționare, 19 au fost soluționate favorabil, iar în celelalte cazuri cetățenii au fost îndrumați să se adreseze altor autorități și instituții publice competente.

În ceea ce privește drepturile invocate de către petiționari în relațiile cu autoritățile publice, petițiile fac referire la vătămarea unor drepturi legitime de către autoritățile publice în sensul că, nu sunt respectate unele drepturi legale, și anume, nu sunt plătite sau sunt plătite cu întârziere unele drepturi cum ar fi: ajutorul social prevăzut de Legea nr. 416/2001 sau neeliberarea unor titluri de proprietate conform Legii 18/1991 sau Legii nr. 10/2001.

10. Dreptul la protecție specială a persoanelor handicapate (art. 46 din Constituția României)

Din cele **104 petiții** primite, 27 au fost reținute spre soluționare, iar în celelalte cazuri, petiționarilor li s-a recomandat să se adreseze autorităților competente.

În cursul anului la care se referă prezentul raport, observăm o schimbare semnificativă de atitudine și practică în acest domeniu. Comunitatea

internațională a adoptat o serie de documente, care au impulsionat structurarea actualei concepții și practici cu privire la integrarea socială a copiilor și persoanelor adulte cu cerințe speciale (handicap). Esența acestor documente constă în recunoașterea deplină a tuturor drepturilor copiilor cu cerințe speciale și a implicațiilor care decurg de aici. În art. 46, Legea fundamentală prevede dreptul persoanelor handicapate la protecție specială. Textul constituțional stipulează că “Statul asigură realizarea unei politici naționale de prevenire, de tratament, de readaptare, de învățământ, de instruire și de integrare socială a handicapaților, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.” Existența în Constituție a acestei prevederi demonstrează importanța acordată protecției acestui segment al populației, materializată și în preocuparea pentru crearea unui cadru legislativ în concordanță cu reglementările Uniunii Europene. Noul sistem a demarat greoi, funcționează cu sincope, generând o serie de probleme, dintre care, unele au fost sesizate Avocatului Poporului.

Pentru acest motiv Avocatul Poporului a stabilit realizarea unui **raport special** în urma căruia au rezultat o serie de probleme, dintre care amintim:

1. Nerespectarea dreptului la un asistent personal pentru copiii și tinerii cu handicap grav (art. 18 alin. (1) lit. f) și art. 19 alin. (1) lit. c) din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 102/1999, modificată și completată). În mod constant, plata salariilor, la care asistenții personali au dreptul potrivit prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 102/1999, modificată și completată, se efectuează cu întârziere sau în cuantum parțial. În practică s-au înregistrat disfuncționalități în asigurarea sumelor necesare pentru plata drepturilor salariale ale asistenților personali, deoarece aceste cheltuieli sunt incluse în bugetul local al județului la capitolul “Asistență socială, alocații, pensii, ajutoare și indemnizații”, fără a fi evidențiate distinct sumele necesare pentru plata drepturilor salariale ale asistenților personali (Anexa nr. 11 la Legea nr. 743/2001, Capitolul I – Veniturile și cheltuielile care se prevăd în bugetele proprii ale județelor).

2. Nerespectarea criteriului priorității la închirierea, construirea și cumpărarea locuințelor din fondul de stat (art. 18 alin. (2) lit. f), art. 19 alin. (1) lit. p) din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 102/1999, modificată și completată).

3. Inechități existente în repartizarea locuințelor din fondul de stat, (art. 19 alin. (1) lit. p) și art. 19 alin. (1) lit. s) din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 102/1999, modificată și completată) între persoanele adulte cu handicap accentuat sau grav și familiile care au în întreținere un copil cu handicap accentuat sau grav;

4. Inexistența, în cuprinsul certificatelor și deciziilor de încadrare sau de respingere a încadrării într-o categorie de persoane handicapate, care necesită protecție specială, a mențiunilor referitoare la posibilitatea contestării acestora, prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 102/1999, modificată și completată.

5. Nerespectarea termenelor prevăzute de reglementările legale în vigoare cu privire la realizarea accesibilităților pentru persoanele handicapate (Capitolul III din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 102/1999, modificată și completată). (anexa nr. 11)

11. Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 22 din Constituția României)

În anul 2002, **80 petiții** au avut ca obiect dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, din care, în 70, petiționarii au fost îndrumați să se adreseze altor autorități. Din cele 10 petiții reținute spre soluționare, s-au confirmat 2 petiții, 7 nu s-au confirmat, iar una este în curs de soluționare.

Petițiile reținute spre soluționare de instituția Avocatul Poporului au avut ca obiect, în majoritatea lor, dreptul la integritate fizică. În acest sens, menționăm, spre exemplu, că petiționarii ne-au sesizat în legătură cu tratamentele la care au fost supuși în perioada privării de libertate (arestare, executarea pedepsei).

În situațiile în care cele reclamate de petenți s-au confirmat, în temeiul art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, modificată și completată, Avocatul Poporului a sesizat președinții instanțelor judecătorești, Ministerul Public și Ministerul Justiției, care au comunicat măsurile luate.

12. Libertatea individuală (art. 23 din Constituția României)

În decursul anului 2002, persoanele supuse măsurilor privative de libertate s-au adresat instituției Avocatul Poporului în privința respectării libertății individuale.

În legătură cu respectarea drepturilor prevăzute de Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor, modificată și completată, deținuții ne-au sesizat în privința nerespectării dreptului la corespondență, inclusiv privind folosirea telefoanelor publice cu cartelă, aflate în incinta unităților penitenciare, dreptului de a primi vizite, dreptului de a face cumpărături, dreptului la hrană corespunzătoare religiei.

Din cele **16 petiții** înregistrate în cursul anului 2002, transmise de persoane supuse unor măsuri privative de libertate, 2 au fost reținute spre soluționare, iar în celelalte cazuri petiționarii au fost îndrumați să se adreseze autorităților competente.

13. Dreptul de azil (art. 18 alin. (2) din Constituția României)

În anul 2002, în domeniul dreptului de azil, au fost examinate **15 petiții**, din care în 7 solicitanții au fost îndrumați să se adreseze altor autorități și instituții publice competente.

Din cele 8 petiții reținute spre soluționare, în 4 petiții s-au confirmat cele sesizate, într-o petiție nu s-a confirmat, iar 3 petiții se află în curs de soluționare.

Pentru verificarea unui caz complex, în acest domeniu, Avocatul Poporului a desfășurat și o anchetă, la Centrul de tranzit din incinta Aeroportului Internațional București-Otopeni.

Autoritățile competente contactate de Avocatul Poporului au răspuns cu promptitudine solicitărilor sale. Întâmpinăm însă dificultăți în comunicarea cu Direcția Străini și Probleme de Migrări din cadrul Direcției Generale de Evidență Informatizată a Persoanei a Ministerului de Interne, care nu a dat curs intervențiilor noastre.

B. Activitatea privind protecția datelor cu caracter personal

Începând cu anul 2002, Avocatul Poporului a fost declarat, prin lege, **autoritate de supraveghere**, în sensul Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

Protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal se fondează pe dreptul omului la respectarea vieții intime, familiale și private, garantat prin art. 26 din Constituția României.

Acest domeniu face obiectul a 3 capitole de negociere cu Uniunea Europeană: Capitolul 3 – Libera circulație a serviciilor, Capitolul 19 – Telecomunicații și tehnica informației și Capitolul 24 – Justiție și Afaceri Interne.

În conformitate cu obligațiile asumate în raporturile cu Uniunea Europeană, au fost adoptate mai multe legi, și anume:

- Legea nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date;
- Legea nr. 676/2001 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul telecomunicațiilor;
- Legea nr. 682/2001 pentru ratificarea Convenției pentru protejarea persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, adoptată la Strasbourg la 28 ianuarie 1981;
- Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic.

Legea nr. 677/2001 și-a propus să creeze un cadru normativ, care să permită adoptarea ulterioară a unor reglementări cu caracter sectorial în concordanță cu principiile directoare ale acestui cadru.

În societatea modernă se recurge tot mai des la prelucrarea datelor cu caracter personal, în diferite domenii de activitate. Sistemele de prelucrare a datelor sunt în slujba individului. Însă ele trebuie să respecte drepturile și libertățile omului și să contribuie la progresul economic și social, dar și la ameliorarea condițiilor de viață ale indivizilor.

Considerându-se că România poate contribui la dezvoltarea pieței interne a Uniunii Europene, în perspectiva viitoarei aderări, este necesar ca libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor să se alinieze

aquis-ului comunitar, care impune nu numai ca datele cu caracter personal să circule liber între state, dar și ca drepturile fundamentale ale persoanelor să se bucure de un nivel adecvat de protecție.

Diferențele existente între state în privința nivelului de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale în cadrul prelucrărilor de date cu caracter personal sunt de natură a împiedica transmiterea acestor date din teritoriul unui stat către acela al altui stat. Acesta constituie un impediment considerabil în desfășurarea unor activități economice internaționale și poate împiedica autoritățile administrației publice din diferite state să concluzioneze eficient.

Pentru eliminarea acestor discrepanțe, mai ales față de statele membre și candidate ale Uniunii Europene, s-a urmărit adoptarea unui cadru normativ deplin armonizat cu principiile comunitare.

În aplicarea prevederilor Legii nr. 677/2001, instituția Avocatului Poporului a adoptat mai multe măsuri în conformitate cu legislația europeană, în acest scop fiind emise ordinele necesare bunei desfășurări a activității. (anexa nr. 6)

Prin Regulamentul de organizare și funcționare, în cadrul Avocatului Poporului a fost înființată **Direcția** pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal, care gestionează activitatea decurgând din calitatea Avocatului Poporului de autoritate de supraveghere.

În anul 2002, la instituția Avocatul Poporului s-au înregistrat **211 notificări** de prelucrări de date cu caracter personal, dintre care 145 notificări complete, iar 66 necesitau date suplimentare.

Totodată, au fost înregistrați **303 operatori**, dintre care 11 au notificat transferuri de date cu caracter personal în străinătate, din care numai unuia i s-a eliberat autorizație, ceilalți neîndeplinind condițiile necesare.

Numărul redus de operatori înregistrați se explică prin faptul că multe persoane juridice, inclusiv autorități și instituții publice nu au notificat încă faptul că prelucrează date cu caracter personal, cu toate demersurile întreprinse de Avocatul Poporului.

Domeniul protecției persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal, reprezintă o noutate pentru practica românească și, prin urmare, exercitarea atribuțiilor autorității de supraveghere constituie o activitate aflată la început de drum pentru Avocatul Poporului.

În acest sens, colaborarea cu autoritățile similare din alte state, precum și cu organismele internaționale cu competențe în domeniu, mai ales prin participarea la întâlnirile internaționale au ajutat la interpretarea și punerea în aplicare a principiilor comunitare, transpuse în legislația internă prin Legea nr. 677/2001.

În acest context trebuie **menționate**:

- colaborarea cu Comisia Națională de Informatică și Libertăți din Franța;

- colaborarea cu Comitetul de acreditare la Conferința Internațională a Comisarilor pentru Protecția Datelor, în vederea acreditării la Conferința Internațională a Comisarilor pentru Protecția Datelor;
- colaborarea cu Grupul de Lucru pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal instituit conform art. 29 din Directiva UE 95/46, la reuniunile cărui Avocatul Poporului a participat în calitate de observator;
- participarea la Conferința asupra provocărilor și problemelor cu care se confruntă nou înființatele autorități de supraveghere din domeniul protecției datelor, desfășurată la Madrid (Spania), 12-13 decembrie 2002, unde Avocatul Poporului a fost moderator la una dintre mesele rotunde.

De asemenea, în exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului **a cooperat** cu următoarele autorități și instituții publice, precum și cu persoane juridice de drept privat:

- Ministerul Finanțelor Publice, în vederea stabilirii taxei de notificare;
- Consiliul Național de Studiere a Arhivelor Securității, în legătură cu înregistrarea ca operatori de date cu caracter personal a cercetătorilor acreditați de CNSAS;
- operatori de date cu caracter personal prin participarea la seminarul organizat la inițiativa unei firme de marketing direct, cu tema “Protecția datelor personale”;
- organizația britanică Privacy Laws and Business, prin transmiterea unui raport referitor la legislația din România cu privire la protecția dreptului la viață intimă și a dreptului la informație (luna iulie 2002).

Experiența acumulată în primul an de desfășurare a activității sale ca autoritate de supraveghere, dobândită și în urma colaborărilor sus menționate, va permite ca, începând cu anul 2003, Avocatul Poporului să treacă la acțiuni de control privind aplicarea legii de către operatorii de date cu caracter personal.

C. Concluzii

În cursul anului 2002 am constatat o îmbunătățire a colaborării cu instituțiile și autoritățile publice sesizate, care au acordat mai multă atenție solicitărilor Avocatului Poporului. Evocăm în acest sens, măsurile luate de Ministerul Administrației Publice ca urmare a recomandării nr. 5 din 20 noiembrie 2002 emise de Avocatul Poporului.

Totuși, rolul și locul pe care Avocatul Poporului, ca autoritate autonomă și independentă, îl are în statul de drept nu este, încă, pe deplin înțeles de unele autorități publice.

Această concluzie a fost, din păcate, evidențiată și în raportul întocmit de comisarul pentru drepturile omului al Consiliului Europei, domnul Alvaro Gil-Robles, în urma vizitei întreprinse în România în octombrie 2002.

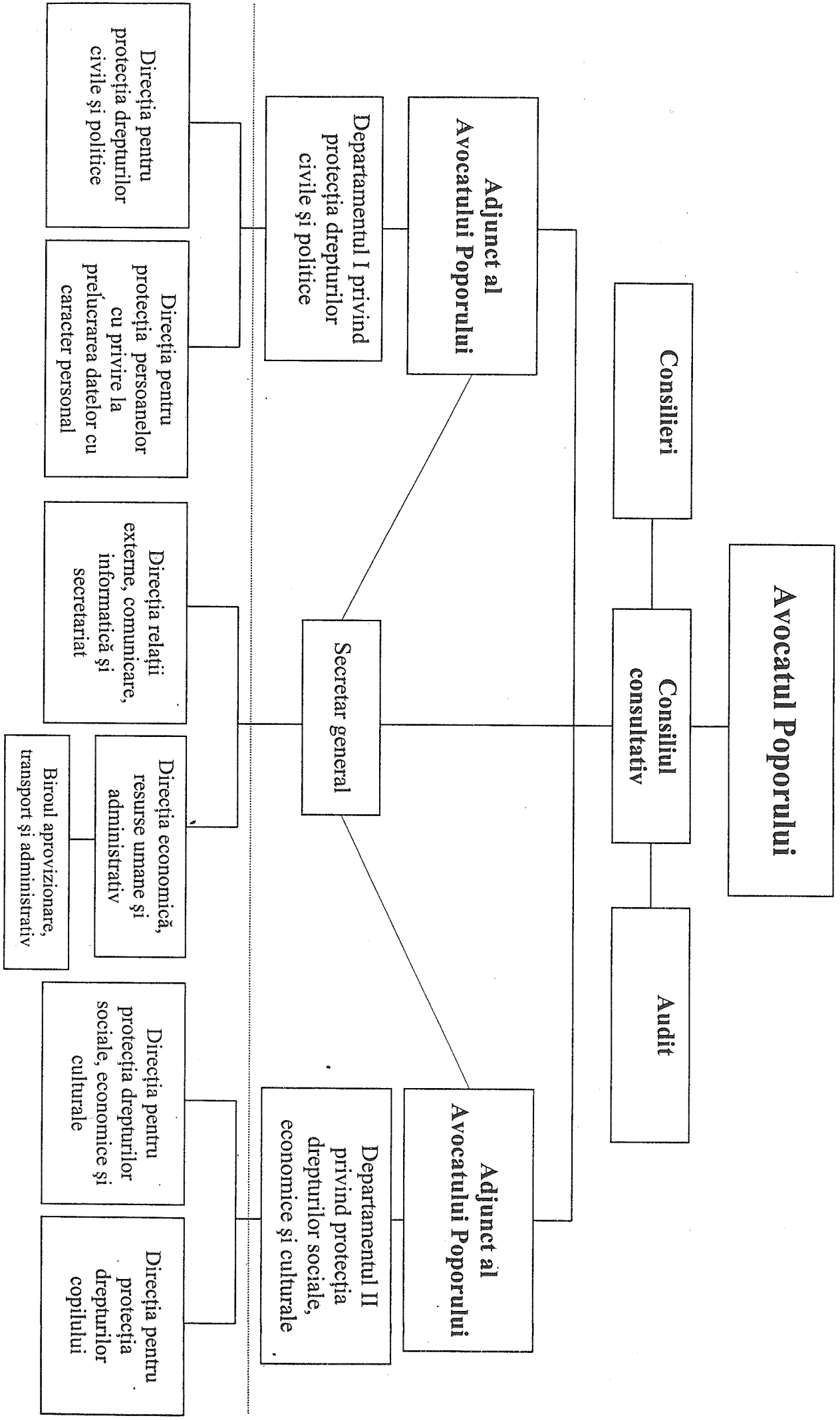
În ceea ce privește activitatea instituției, se constată cu satisfacție o scădere semnificativă a termenelor de soluționare a petițiilor, numărul celor înregistrate în primele 10 luni ale anului 2002 și nesoluționate fiind ne semnificativ.

Competențele suplimentare stabilite prin legile adoptate în anul 2001 și 2002 cu impact direct asupra activității sale au condus la o diversificare a activității și la întărirea poziției Avocatului Poporului ca apărător al drepturilor și libertăților cetățenești. Această tendință va continua și este, de altfel, reflectată în propunerile privind revizuirea Constituției.

Prezența tot mai activă și frecventă a Avocatului Poporului la activitatea internațională decurgând din statutul de membru al Institutului Internațional al Ombudsmanilor, al Institutului European al Ombudsmanilor și al Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni, la unele reuniuni ale unor comisii ale Uniunii Europene și ale Consiliului Europei a contribuit, în anul supus analizei, la consolidarea instituției Avocatului Poporului în sistemul democrației constituționale românești.

PARTEA a III-a ANEXE

Structura organizatorică a instituției Avocatul Poporului

EVIDENȚA PETIȚIILOR, AUDIENȚELOR ȘI FIȘELOR DE DISPECERAT ÎN ANUL 2002

Direcția	Numărul total de petiții înregistrate	Numărul de petiții care nu fac obiectul de activitate	Dosare constituite	Numărul de dosare soluționate	Dosare a căror soluționare continuă	Numărul de audiențe acordate			Fișe dispecerat		Anchete efectuate	
						total	nr. de petiții formulate	nr. de audiențe fără formularea de petiții	total	înregistrate ca petiții	la cerere	din oficiu
Direcția pentru protecția drepturilor civile și politice	1879	1658	221	208	13	1295	255	1040	803	0	1	1
Direcția pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal	324	253	71	71	0	565	165	400	234	16		
Direcția pentru protecția drepturilor sociale, economice și culturale	2703	2429	274	235	39	1219	65	1154	454			12
Direcția protecția drepturilor copilului	1093	943	150	137	13	1475	401	1074	487	12	1	
Total	5999	5283	716	651	65	4554	886	3668	1978	28	2	13

**Situația petițiilor primite și reținute spre soluționare în raport
cu drepturile încălcate**

Drepturi constituționale	Nr. total de petiții înregistrate	Dosare constituite	Dosare soluționate		Dosare rămase spre soluționare
			confirmate	neconfirmate	
Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 22)	80	10	2	7	1
Libertatea individuală (art. 23)	16	2	0	2	0
Dreptul la apărare (art. 24)	83	1	0	1	0
Dreptul la libera circulație (art. 25)	17	4	0	3	1
Dreptul la viața intimă, familială și privată (art. 26)	39	3	1	1	1
Inviolabilitatea domiciliului (art. 27)	7	0	0	0	0
Secretul corespondenței (art. 28)	10	3	1	2	0
Libertatea conștiinței (art. 29)	4	2	0	1	1
Libertatea de exprimare (art. 30)	1	0	0	0	0
Dreptul la informație (art. 31)	397	37	15	16	6
Dreptul de petiționare (art. 47)	349	39	19	16	4
Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 48)	183	32	19	13	0
Dreptul de azil, extrădare, expulzare	15	8	4	1	3
Accesul liber la justiție	240	2	0	2	0
Dreptul la un proces echitabil	1032	1	1	0	0
Egalitatea în drepturi	23	0	0	0	0
Străini și apatrizi	2	0	0	0	0
Dreptul la învățătură (art. 32)	47	8	6	2	0
Dreptul la ocrotirea sănătății (art. 33)	116	25	5	20	0
Dreptul la muncă și la protecția socială a muncii (art. 38 și art. 39)	239	46	18	27	1
Dreptul la proprietate (art. 41)	1513	264	95	143	26
Dreptul la moștenire (art. 42)	46	0	0	0	0
Dreptul la un nivel de trai decent (art. 43)	1232	157	89	59	9
Dreptul copiilor și tinerilor la protecție (art. 45)	204	45	20	14	11
Dreptul la protecția specială a persoanelor handicapate (art. 46)	104	27	12	14	1
TOTAL GENERAL	5999	716	307	344	65

Distribuția pe județe a petițiilor primite din țară

Nr. crt.	Județ	Nr. petiții
1	ALBA	90
2	ARAD	82
3	ARGEȘ	213
4	BACĂU	139
5	BIHOR	56
6	BISTRITA-NĂSĂUD	39
7	BOTOȘANI	140
8	BRĂILA	91
9	BRAȘOV	147
10	BUCUREȘTI	1481
11	BUZĂU	134
12	CĂLĂRAȘI	59
13	CARAȘ-SEVERIN	88
14	CLUJ	121
15	CONSTANȚA	128
16	COVASNA	28
17	DÎMBOVIȚA	117
18	DOLJ	193
19	GALAȚI	136
20	GIURGIU	64
21	GORJ	111
22	HARGHITA	34
23	HUNEDOARA	142
24	IALOMIȚA	45
25	IAȘI	205
26	ILFOV	98
27	MARAMUREȘ	90
28	MEHEDINȚI	84
29	MUREȘ	75
30	NEAMȚ	137
31	OLT	129
32	PRAHOVA	275
33	SĂLAJ	45
34	SATU MARE	43
35	SIBIU	114
36	SUCEAVA	165
37	TELEORMAN	79
38	TIMIȘ	258
39	TULCEA	42
40	VASLUI	78
41	VÎLCEA	100
42	VRANCEA	83
	TOTAL PETIȚII	5978

DISTRIBUȚIA PETIȚIILOR PRIMITE DIN STRĂINĂTATE

Nr. crt.	Țara	Nr. petiții
1	ANGLIA	1
2	CANADA	4
3	GERMANIA	4
4	GRECIA	2
5	ITALIA	1
6	SPANIA	1
7	SUA	1
8	SUEDIA	5
9	UNGARIA	1
10	UCRAINA	1
	TOTAL	21

Ordine emise de Avocatul Poporului în vederea punerii în aplicare a prevederilor Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date

În vederea punerii în aplicare a prevederilor Legii nr. 677/2001, instituția Avocatului Poporului, a adoptat mai multe măsuri conforme legislației europene, sens în care a fost emise mai multe ordine :

1. Ordinul Avocatului Poporului nr. 52 din 18 aprilie 2002 pentru aprobarea Cerințelor minime de securitate a prelucrărilor de date cu caracter personal, care stau la baza adoptării, de către operatori a măsurilor tehnice și organizatorice, prin care se garantează un nivel corespunzător și legal de securitate a prelucrării de date cu caracter personal (publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 383 din 5 iunie 2002);

2. Ordinul Avocatului Poporului nr. 53 din 18 aprilie 2002 pentru aprobarea formularelor tipizate de notificări (publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 383 din 5 iunie 2002);

3. Ordinul Avocatului Poporului nr. 54 din 18 aprilie 2002 pentru stabilirea situațiilor în care nu este necesară notificarea prelucrării unor date cu caracter personal, care cad sub incidența Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 383 din 5 iunie 2002);

4. Ordinul Avocatului Poporului nr. 75 din 4 iunie 2002 pentru stabilirea măsurilor și procedurilor specifice pentru asigurarea unui nivel satisfăcător de protecție a drepturilor persoanelor, ale căror date cu caracter personal fac obiectul prelucrărilor (publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 449 din 26 iunie 2002);

Situația punctelor de vedere exprimate de Avocatul Poporului cu privire la excepțiile de neconstituționalitate

În aplicarea dispozițiilor legale, Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere într-un număr de 180 dosare care aveau ca obiect excepții de neconstituționalitate. Presentăm mai jos graficul cu drepturile și libertățile invocate în aceste excepții de neconstituționalitate.

Nr. crt.	Denumire drept (articol din Constituție)	
1	Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 22)	3
2	Libertatea individuală (art. 23)	3
3	Dreptul la apărare (art. 24)	16
4	Dreptul la viața intimă, familială și privată (art. 26)	2
5	Inviolabilitatea domiciliului (art. 27)	1
6	Libertatea conștiinței (art. 29)	1
7	Libertatea de exprimare (art. 30)	2
8	Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 48)	8
9	Dreptul de azil, extrădare, expulzare	3
10	Accesul liber la justiție	32
11	Dreptul la un proces echitabil	9
12	Egalitatea în drepturi	57
13	Dreptul la ocrotirea sănătății (art. 33)	2
14	Dreptul la muncă și la protecția socială a muncii (art. 38 și art. 39)	10
15	Dreptul la proprietate (art. 41)	24
16	Dreptul la moștenire (art. 42)	4
17	Dreptul copiilor și tinerilor la protecție (art. 45)	3
	Total	180

Participări la activități organizate de alte instituții

1. Dezbateră publică “Să oprim violența împotriva copiilor!”
 - Organizator: Asociația pentru Siguranța Cetățeanului
 - Dată: 2 februarie 2002;
2. Dezbateră cu privire la Convenția privind viitorul Europei
 - Organizator: Ministerul Integrării Europene cu prilejul apropiatei deschideri oficiale
 - Data: 21 februarie 2002;
3. Conferința Națională privind Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați
 - Organizator: Societatea de analize feministe
 - Data: 6 martie 2002
4. Seminarul “Familia încotro”
 - Organizator: Organizația Femeilor Democrate
 - Data: 14 martie 2002;
5. Seminarul de pregătire a primarilor din județul Ilfov în problematica asistenței sociale – protecția drepturilor copilului
 - Organizator: USAID în colaborare cu World Learning
 - Data: 13 martie 2002;
6. Cursul de formare pe tema “Copiii separați în România”
 - Organizator: reprezentanta în România a Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați și Organizația “Salvați Copiii”
 - Data: 14 –15 martie 2002;
7. Inaugurarea Centrului de consiliere pentru copil și familie și lansarea “Ghidului de bune practici pentru prevenirea abuzului asupra copilului”
 - Organizator: Organizația Salvați Copii și Direcția pentru Protecția Copilului sector 1
 - Data: 17 aprilie 2002;
8. Seminarul cu tema “Carta a Limbilor Regionale sau Minoritare și păstrarea diversității lingvistice în România”
 - Organizator: Ministerul Informațiilor Publice, prin Departamentul pentru Relații Interetnice, în parteneriat cu Directoratul Afaceri Juridice al Consiliului Europei
 - Data: 13 - 14 mai 2002;

9. Seminarul privind Cetățenia: dreptul de a avea drepturi. Aderarea României la convențiile internaționale privind apatridia”
 - Organizator: Comisia juridică de numiri, disciplină, imunități și validări a Senatului și reprezentanta în România a Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați
 - Data: 13 – 14 mai 2002 ;
- 10.Seminarul Național “Accesibilitatea – o chestiune de demnitate”
 - Organizator: Asociația Handicapaților Neuromotori din România și Rețeaua Națională de Informare și Cooperare pentru Integrarea în Comunitate a Copiilor cu Handicap”
 - Data: 17 mai 2002;
- 11.Simpozionul Proiecte de revizuire a Constituției și reforma justiției
 - Organizator: Uniunea Juriștilor din România
 - Data: 2 iulie 2002 ;
- 12.Acțiunea "Linia Speranței"
 - Organizator: Asociația de Sprijin a Copiilor Handicapați Fizic din România
 - Data: 11 iulie 2002;
- 13."Proiectul pilot referitor la drepturile copilului"
 - Organizator: Organizația “Salvați Copiii” și Ministerul Educației și Cercetării
 - Data: 9 – 14 septembrie 2002;
- 14.Consultare cu privire la măsurile adoptate pentru aplicarea prevederilor Legii privind egalitatea de șanse între femei și bărbați,
 - Organizator: Guvernul
 - Data: 24 septembrie 2002
- 15.Masă rotundă asupra necesității elaborării unui proiect de Lege privind minoritățile naționale din România", organizată în cadrul Proiectului Pactului de Stabilitate privind Minoritățile Naționale
 - Organizator: Centrul de Resurse Juridice
 - Data: 28 –29 octombrie 2002 ;
16. Conferința "Mass - Media și Justiția: parteneri sau adversari în lupta împotriva corupției"
 - Organizator: Delegația Comisiei Europene în România în programul Anticorupție
 - Data: 8 – 10 octombrie 2002 ;
- 17.Seminarul “O nouă abordare juridică asupra delicvenței juvenile”
 - Organizator: Asociația “Acțiunea pentru Apărarea Drepturilor Omului”

- Data: 10 –11 octombrie 2002 și 25 octombrie 2002
- 18.Seminarul "Servicii atleternative, exemple de bune practici în reforma sistemului de protecție a copilului din România"
- Organizator: Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție și Reprezentanța UNICEF în România
 - Data: 17 - 18 octombrie 2002;
- 19.Conferința Națională a Părinților ce au copii cu handicap
- Organizator: Asociația de Sprijin a Copiilor cu Handicap
 - Data: 25 – 27 octombrie 2002;
- 20.Masă rotundă "Înființarea tribunalelor de familie"
- Organizator: Ministerul Justiției, sub egida Consiliului Europei
 - Data: 14 – 15 noiembrie 2002 ;
- 21.Masă rotundă "Rolul ombudsmanului în apărarea liberului acces la informație"
- Organizator: Asociația Română pentru Transparență
 - Data: 15 noiembrie 2002;
- 22.Seminarul "Dreptul familiei și adopția"
- Organizator: Ministerul Justiției, sub egida Consiliului Europei
 - Dată: 18 – 19 noiembrie 2002;
- 23.Conferința "Reforma funcției publice"
- Organizator: Agenția Națională a Funcționarilor Publici și Grupul de dialog social
 - Data: 9 decembrie 2002;
- 24.Seminar internațional despre puterea judecătorească și Ministerul Public într-un stat de drept
- Organizator: Delegația Uniunii Europene
 - Data: 10 – 11 decembrie 2002;
- 25.Manifestarea cu prilejul prezentării rezultatelor proiectului privind interesul național în perspectiva integrării europene și euro-atlantice
- Organizator de Fundația EURISC și Asociația Pro-Democrația
 - Data: 11 decembrie 2002;

➤ În data de 16 decembrie 2002, Avocatul Poporului a organizat împreună cu Uniunea Juriștilor din România, Simpozionul cu tema "Constituția României și drepturile omului"

Propuneri de modificare, completare sau abrogare a legislației

1. Modificarea Legii nr. 519 /2002 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 102/1999 privind protecția specială și încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap, astfel:

- introducerea la art. 11 a unui nou alineat, (3), cu următorul cuprins: “Autoritățile responsabile vor aloca cu prioritate sumele necesare realizării lucrărilor de amenajare a clădirilor instituțiilor de învățământ, astfel încât să permită accesul neîngrădit al copiilor cu handicap”;
- completarea art. 12, pentru care propunem următorul text: “Autoritățile prevăzute de lege vor elibera autorizația de construcție pentru clădirile publice, drumurile publice și căile de acces ce urmează a se construi, numai în condițiile respectării normativului în domeniu, aprobat prin ordin al ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței și publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I. Fac excepție de la această prevedere construcțiile personale și anexele acestora.”;
- introducerea la art. 18 alin. (2) a unei noi litere, lit. h), cu următorul cuprins: “h) repartizarea, la cerere, a apartamentelor la nivelurile inferioare ale imobilelor, familiilor care au în întreținere un copil cu handicap accentuat sau grav”;
- completarea art. 19 alin. (1) lit. s), pentru care propunem următorul text: “acordarea unei cote de 25% din fondul de locuințe sociale persoanelor cu handicap grav, precum și familiilor care au în întreținere un copil cu handicap grav, conform legii.”.

2. Modificarea Ordinului nr. 344/2001 privind înființarea comisiilor de expertiză medicală a persoanelor cu handicap, astfel:

- completarea Anexei nr. I prin includerea în conținutul modelului tip al certificatului de încadrare într-o categorie de persoană cu handicap care necesită protecție specială, a următoarei prevederi: “Prezentul certificat poate fi contestat în termen de 30 de zile de la comunicare la Comisia superioară de expertiză medicală a persoanelor cu handicap pentru adulți, în condițiile legii.”.
- completarea Anexei nr. IV prin includerea în conținutul modelului tip al deciziei de încadrare într-o categorie de persoană cu handicap care necesită protecție specială, a următoarei prevederi: “Prezenta decizie poate fi atacată potrivit Legii contenciosului administrativ nr. 29/1990, cu modificările și completările ulterioare ”.

3. Modificarea Legii nr. 9/19981998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului Bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria din 1940, astfel:

- introducerea la art. 7, a unui nou alineat, 3¹, cu următorul cuprins: “ În termen de cel mult 90 de zile de la data înregistrării, comisia centrală va

analiza hotărârea comisiei județene și a municipiului București, și va valida sau va invalida măsurile stabilite de aceste comisii.”;

- inserarea la sfârșitul art. 7 alin.(1) a sintagmei: “...,în termen de cel mult 30 de zile de la adoptarea acesteia.”;
- introducerea articolului 13¹, după art. 13, cu următorul cuprins: “Nerespectarea termenelor de rezolvare a cererilor, sau, după caz, de validare/invalidare a măsurilor stabilite, de către comisiile județene, a municipiului București și comisia centrală, dă dreptul persoanei îndreptățite să se adreseze justiției, potrivit prevederilor Legii contenciosului administrativ nr. 29/1990, modificată și completată.”

Recomandări emise de Avocatul Poporului în anul 2002

Nr. recomandării	Data emiterii	Conținut	Autoritatea pentru care a fost emisă recomandarea
1	10 aprilie 2002	Se recomandă analizarea dosarului petiționarei și emiterea hotărâri prevăzute de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 9/1998.	Prefectul municipiului București
2	10 aprilie 2002	Se recomandă analizarea dosarului petiționarei și emiterea hotărâri prevăzute de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 9/1998.	Prefectul municipiului București
3	14 noiembrie 2002	Se dispune examinarea situației create prin tergiversarea soluționării cererilor petiționarilor și dispunerea măsurilor ce se impun în vederea respectării termenului legal de soluționare a cererilor de acordare a compensațiilor, prin verificarea activității propriilor reprezentanți, membri ai Comisiei de aplicare a Legii nr. 9/1998.	Ministerul Finanțelor Publice
4	20 noiembrie 2002	Se dispune examinarea situației create prin tergiversarea soluționării cererilor petiționarilor și dispunerea măsurilor ce se impun pentru ca funcționarii publici din cadrul acestui minister să răspundă în termen la petițiile primite.	Ministerul Muncii și Solidarității Sociale
5	20 noiembrie 2002	Se dispune realizarea controlului ierarhic de specialitate asupra activității prefectilor și aparatului prefecturilor și luarea măsurilor ce se impun pentru ca funcționarii publici să răspundă în termen petițiilor primite.	Ministerul Administrației Publice

Raportare speciale ale Avocatului Poporului în anul 2002

Data	Titlul	Autoritatea căreia i-a fost înaintat
13 mai 2002	Raport special privind sistemul public de pensii	Președinților celor două Camere ale Parlamentului Primului – ministru al Guvernului României
5 mai 2002	Raport special privind sistemul de ocrotire a sănătății	Președinților celor două Camere ale Parlamentului Primului – ministru al Guvernului României
29 noiembrie 2002	Raport special privind nerespectarea unor drepturi ale copiilor și tinerilor handicapați	Președinților celor două Camere ale Parlamentului Primului – ministru al Guvernului României

TABLA DE MATERII

Pag. 4

PARTEA I-a PREZENTARE GENERALĂ

PARTEA a II-a EXAMINAREA ACTIVITĂȚII PE DOMENII

A. Drepturile constituționale invocate în petiții 6

1. Dreptul de proprietate 6

2. Dreptul la un nivel de trai decent 7

3. Dreptul la un proces echitabil 8

4. Dreptul la informație 8

5. Dreptul de petiționare 9

6. Dreptul la ocrotirea sănătății 9

7. Dreptul la muncă și protecția socială a muncii 10

8. Dreptul copiilor și tinerilor la protecție 10

9. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică 11

10. Dreptul la protecție specială a persoanelor handicapate 11

11. Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică 13

12. Libertatea individuală 13

13. Dreptul de azil 13

B. Activitatea privind protecția datelor cu caracter personal 14

C. Concluzii 16

PARTEA a III-a ANEXE

Anexa nr. 1 Structura instituției Avocatul Poporului 19

Anexa nr. 2 Evidența petițiilor, audiențelor și fișelor de dispeserat în anul 2002 20

Anexa nr. 3 Situația petițiilor primite în raport cu drepturile încălcate 21

Anexa nr. 4 Distribuția pe județe a petițiilor primite din țară 22

Anexa nr. 5 Distribuția petițiilor primite din străinătate 23

Anexa nr. 6 Ordine emise de Avocatul Poporului în vederea punerii în aplicare a prevederilor Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date 24

Anexa nr. 7 Situația punctelor de vedere exprimate de Avocatul Poporului cu privire la excepțiile de neconstituționalitate 25

Anexa nr. 8 Participări la activități organizate de alte instituții 26

Anexa nr. 9 Propuneri de modificare, completare sau de abrogare a legislației 29

Anexa nr. 10 Recomandări emise de Avocatul Poporului în anul 2002 31

Anexa nr. 11 Rapoarte speciale ale Avocatului Poporului în anul 2002 32